

Dragør Kommune
Børneinstitutionen Køjevænget

PÆDAGOGISK LÆREPLAN

0-2 ÅR

Hjernen&Hjertet

RAMBØLL

Indholdsfortegnelse

1 INDLEDNING	3
1.1 Indledning	3
1.2 Værdier	5
1.3 Pædagogiske principper	6
1.4 Læringsforståelse	7
2 GENERELLE RAMMER FOR ARBEJDET MED DE PÆDAGOGISKE LÆREPLANSTEMAER	9
2.1 DE OVERORDNEDE LÆRINGSMÅL	9
2.2 ARBEJDET MED LÆRINGSMÅL FOR BØRN MED SÆRLIGE BEHOV	9
2.3 ARBEJDET MED LÆRINGSMÅL FOR METODER OG AKTIVITETER TIL INKLUSION	10
2.4 ARBEJDET MED LÆRINGSMÅL FOR SPROGINDSATSEN	10
2.5 ARBEJDET MED OVERGANGE OG SAMMENHÆNG	11
2.6 METODER OG AKTIVITETER I ARBEJDET MED OVERGANGE OG SAMMENHÆNG	12
3 PRIORITERING, DOKUMENTATION OG EVALUERING AF ARBEJDET MED DE SEKS LÆREPLANSTEMAER	13
3.1 FAKTA OM INSTITUTIONEN	13
3.2 PRIORITERING - LÆREPLANER	13
3.3 VÆRKTØJER TIL DOKUMENTATION	14
3.4 METODER TIL EVALUERING	14
3.5 DAGTILBUDETS ANVENDELSE AF EVALUERING TIL UDVIKLING AF DEN PÆDAGOGISKE PRAKSIS	14
4 MÅLSÆTNINGER FOR DE ENKELTE LÆREPLANSTEMAER	16
4.1 ALSIDIG PERSONLIG UDVIKLING	16
4.2 SOCIALE KOMPETENCER	17
4.3 SPROGLIG UDVIKLING	18
4.4 KROP OG BEVÆGELSE	19
4.5 NATUR OG NATURFÆNOMENER	20
4.6 KULTURELLE UDTRYKSFORMER OG VÆRDIER	21
5 ARBEJDET MED ET GODT BØRNEMILJØ SOM EN INTEGRERET DEL AF DET PÆDAGOGISKE ARBEJDE	23
5.1 ARBEJDET MED ET GODT BØRNEMILJØ	23
5.2 ARBEJDET MED BØRNEMILJØVURDERINGER	23
6 AFSLUTNING	24

1 INDLEDNING

1.1 Indledning

Kommunens fastsatte indledning

I Dragør Kommune udarbejder hver daginstitution hvert andet år en pædagogisk læreplan. Det er Dagtilbudsloven, som danner den lovmæssige ramme for læreplanen, og alle medarbejdere skal i samarbejde med forældrene være med til at formulere planen.

Formålet med den pædagogiske læreplan er at styrke den faglige udvikling i det enkelte dagtilbud og synliggøre bredden i det pædagogiske arbejde.

De pædagogiske læreplaner i Dragør Kommune tager afsæt i kommunens fælles værdier på børneområdet. Disse værdier kommer til udtryk i kommunens Børne- og Ungepolitik samt Inklusionspolitik, og udgør tilsammen det fundament, som vi står på, når vi arbejder med de pædagogiske læreplaner i dagplejen, vuggestuen og børnehaven.

De to første kapitler i denne læreplan skitserer kommunens fælles værdier og børnesyn. Herefter beskriver vi, hvordan vi i vores institution arbejder med vores læreplan og de seks læreplanstemaer:

- Alsidig og personlig udvikling
- Sociale kompetencer
- Sproglige kompetencer
- Krop og bevægelse
- Natur og naturfænomener
- Kulturelle udtryksformer og værdier

Dagtilbuddets indledning

Køjevænget er en integreret institution for børn i alderen 0-6 år. Institutionen blev åbnet i juni 2007. Køjevænget er normeret til 150 børn med en fordeling på 50 vuggestuebørn og 100 børnehavebørn, vi er opdelt i vuggestue, børnehave og førskolegruppe. Vi ligger stor vægt på at vi er et integreret hus, derfor arbejder vi i hverdagen meget på tværs i huset og i venskabsgrupper.

Køjevænget har en kultur der bygger på traditioner og pædagogiske principper, som tilsammen skaber et fælles værdigrundlag. Ud fra dette værdigrundlag, evaluerer og udvikler vi løbende Køjevængets pædagogik.

I hverdagen arbejder vi på at skabe et anerkendende og inkluderende miljø, med fortællinger som et af vores pædagogiske redskaber. Ved blandt andet at bruge fortællinger i vores hverdag, synliggøres det enkelte barns kompetencer. På den måde giver det personalet mulighed for at handle inkluderende og anerkendende i forhold til den daglige brug af Køjevængets læreplan.

Køjevængets definition af inklusion, anerkendelse, børn i særlige udfordringer og fortællinger;

- Inklusion: Alle har ret til at være en del af et fællesskab, hvor der er fokus på det enkelte barns kompetencer.
- Anerkendelse: Forsøge at skabe forståelse for barnets egne forudsætninger, som tydeliggøres og udvikles i relation med andre.
- Børn i særlige udfordringer: En periodisk tilstand, hvor barnet har brug for en særlig pædagogisk indsats.
- Fortælling: Beskrivelse af en given situation, hvor vi ser på vores praksis, så vi kan støtte barnet bedst muligt til at lykkes.

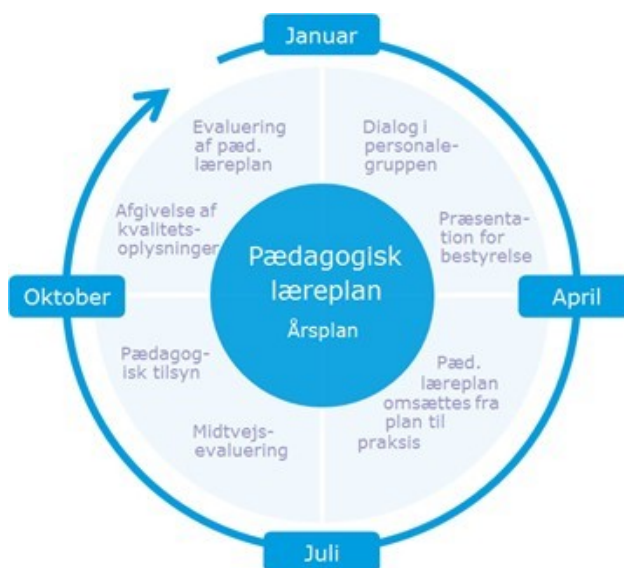
Vi tager udgangspunkt i, at vuggestuebørnene fra 0-2,11 år skal have oplevelser igennem forskellige læringsmiljøer. Børnehavebørnene fra 2,11-5 år skal i forbindelse med de forskellige læringsmiljøer lære og erfare, og Gulerodsbørnene fra 5-6 år (Gulerødderne er vores førskolegruppe) skal have skabt bevidsthed og videreføre de erfaringer, de har tilegnet sig igennem deres tid i Køjevænget.

”Først så kan man ikke, så kan man med hjælp, og så kan man... ..”

I vores hus dokumenterer vi i form af børneintra, fotobilleder, tegninger, fortællinger og udstillinger af læringstemaer fx kunstens verden. Hvert barn har en ” barnets bog” som følger dem i deres tid i Køjevænget, heri ligger TRAS (tidlig registrering af sprog), interviews, foto, tegninger, sjove historier fortalt af barnet og andet. Hvert barn får sin bog med, når de går ud af Køjevænget.

De næste 2 år, arbejder vi med læringstemaer som overordnet handler om barnets dannelsesproces, med særlig fokus på robusthed og selvhjulpethed.

Illustration 1

1.2 Værdier

Kommunens fastsatte værdier

I Dragør Kommune arbejder vi ud fra et børnesyn med barnet i centrum. Børn skal have lov til at være børn. Børn skal lære og børn skal lege. Vi møder børnene dér, hvor de er med respekt for det enkelte barns ressourcer og behov.

Alle børn skal have adgang til positive fællesskaber, som understøtter børnenes trivsel, udvikling og læring. Vi arbejder med rummelige fællesskaber, hvor der er plads til forskelligheder og særlige behov.

I Dragør Kommune prioriterer vi tidlig indsats højt. Vi arbejder med forebyggende indsatser, og ser børnenes forældre og netværk som centrale medspillere. Vi har fokus på sammenhæng og helhed, og samarbejder på tværs af hele børneområdet, for at sikre kontinuitet i børnenes hverdag og liv.

I kommunens Børne- og Ungepolitik og Inklusionspolitik kan du læse mere om Dragør Kommunes værdier og børnesyn. Begge politikker er tilgængelige på kommunens hjemmeside.

Dagtilbuddets værdier

KØJEVÆNGETS VÆRDIER SKABER FÆLLESSKABET I HVERDAGEN

Inklusion	skaber	Nærvær
Nærvær	skaber	Kommunikation
Kommunikation	skaber	Tryghed
Tryghed	skaber	Læring
Læring	skaber	Indflydelse og engagement
Indflydelse og engagement	skaber	Individet
Individet	skaber	Humor og glæde
Humor og glæde	skaber	Venskab og omsorg
Venskab og omsorg	skaber	Inklusion

Alle har ret til at være en del af fællesskabet

EN FOR ALLE - ALLE FOR EN
Ansatte og Forældre

1.3 Pædagogiske principper

Kommunens fastsatte pædagogiske principper

1. Princip: Alle børn er kompetente, aktive individer, der besidder særlige ressourcer og udviklingspotentialer.
2. Princip: Vi skaber børnemiljøer med plads til forskelligheder og mangfoldige fællesskaber, som understøtter børnenes trivsel, udvikling og læring.
3. Princip: Børn har krav på en tryk opvækst, og krav på at blive mødt af kompetente og nærværende voksne.
4. Princip: Det er et fælles ansvar at skabe sammenhæng og helhed i børnenes liv.

Dagtilbuddets principper

1. Princip: At alle børn har ret til at være en del af et fællesskab.
2. Princip: Vuggestuebørn skal opleve, ud fra forskellige læringstemaer og i stimulerende læringsmiljøer
3. Princip: 3-5 års Børnehavebørn skal lære og erfare, ud fra forskellige læringstemaer
4. Princip: 5-6 års Børnehavebørn skal have skabt bevidsthed og videreføre de erfaringer, de har tilegnet sig.
5. Princip: Vi arbejder i mindre børnegrupper, det skaber mere dialog, nærvær, ro og tryghed til, at alle børn kan komme til orde
6. Princip: Hilser på alle, alle skal føle sig velkomne i vores hus
7. Princip: Vi arbejder ud fra et motto; "ikke mere, men bedre" samt hvis noget ikke virker så prøver vi noget andet
8. Princip: Vi justerer vores pædagogik ift. barnets trivsel, udvikling og læring

1.4 Læringsforståelse

Kommunens fastsatte læringsforståelse

I Dragør Kommune ser vi barnet som et aktivt lærende individ, der besidder særlige ressourcer og udviklingspotentialer. Vi fremmer børnenes læring og tilegnelse af kompetencer på en måde, som understøtter det enkelte barns alsidige og personlige udvikling.

I vores optik er et hvert barn unikt, og har derfor forskellige læringsbehov. Det betyder, at børnene skal mødes af voksne, som tager udgangspunkt i det enkelte barn.

Vi tror på, at børn lærer på forskellige måder, og at læring er afhængig af den sammenhæng, som børnene indgår i. Noget læring opstår spontant i leg og andre gange gennem voksenstyrede aktiviteter.

De voksne rundt om barnet skal være opmærksomme på, hvor og hvornår læring finder sted, og skal tænke læring ind i planlægningen og evalueringen af deres pædagogiske arbejde.

Dagtilbuddets læringsforståelse

Vores opgave er altid at sikre, at alle børn har mulighed for læring i Køjvænget, både gennem barnets egne initiativer og voksenstyret aktiviteter.

Vi justerer altid vores indsats ift. det enkelte barn, hvis det vi gør ikke virker efter hensigten, for barnet. Det vil sige, det til hver en tid er den voksnes ansvar at ændre på sin pædagogiske praksis, barnet kan aldrig af sig selv justere eller ændre handling.

Vi har ansvaret for at skabe sammenhæng i barnets dag igennem aktiviteter og pædagogiske rutiner. Så barnet oplever en flydende hverdag, og giver plads til barnet og dagens forskellige niveauer for læring.

Vi arbejder altid i mindre børnegrupper, både aldersopdelt, på tværs af alder, ud fra barnets kompetencer og interesser, samt i venskabsgrupper.

Vi skaber læringsmiljøer, ud fra forskellige læringstemaer, som tilgodeser de 6 læreplanstemaer, i perioder vil vi ligge større vægt på et eller flere af læreplanstemaerne, end nogen andre.

Vi arbejder med læringstemaer 3 måneder af gangen, fx "vores by", så processen bliver mere fordybende og lærerig.

Vi er meget opmærksomme på at de særlige kompetencer, vi som voksne har fx at kunne spille guitar, skal komme hele huset til gode, hvilket gør vi altid har fællessang en gang om ugen.

Illustration 2

2 GENERELLE RAMMER FOR ARBEJDET MED DE PÆDAGOGISKE LÆREPLANSTEMAER

2.1 DE OVERORDNEDE LÆRINGSMÅL

Kommunens fastsatte overordnede læringsmål:

I 2004 blev det politisk bestemt, at alle daginstitutioner i Danmark skal udarbejde en pædagogisk læreplan, der behandler følgende seks temaer:

- Alsidig og personlig udvikling
- Sociale kompetencer
- Sproglige kompetencer
- Krop og bevægelse
- Natur og naturfænomener
- Kulturelle udtryksformer og værdier

Efterfølgende er det hver enkelt daginstitutionens opgave at fortolke og integrere temaerne i deres pædagogiske praksis.

Dagtilbuddets overordnede læringsmål:

Vi arbejder i læringstemaer 3 måneder af gangen, som understøtter barnets dannelsesproces og udvikling. Læringstemaerne såsom Vores by, Cirkus, Bøgernes Verden, Kunstens Verden sikrer, at vi kommer igennem de 6 læreplanstemaer.

Dette gør det muligt, at skabe læring på tværs af børnegrupperne, skabe sproglig udvikling, arbejde i mindre grupper og styrke barnets selvhjulpenhed og robusthed.

Ud fra hvert 3 måneders læringsteam, sidder en arbejdsgruppe, som både planlægger og evaluerer hvert læringstema. Denne arbejdsmetode er overordnet med til at sikre det enkelte barns læringsmuligheder og en udnyttelse af de særlige kompetencer eller interesser de voksne har.

Vi arbejder også med at udvikle de pædagogiske rutiner, rutiner som gentager sig mange gange hver dag og hele ugen, fx ved måltidet. Rutinerne er med til at understøtte barnets læring, trivsel og udvikling, og giver en følelse af "jeg" er vigtig for fællesskabet.

2.2 ARBEJDET MED LÆRINGSMÅL FOR BØRN MED SÆRLIGE BEHOV

Kommunens fastsatte overordnede læringsmål:

I Dragør Kommune arbejder vi med de samme læringsmål for hele børnegruppen. I vores optik er alle børn særlige, og skal derfor også behandles særligt. Ethvert barn kan komme i en situation, hvor det befinder sig i en udsat position og hvor der er behov for øget opmærksomhed.

I Dragør Kommune arbejder vi på at skabe de mest optimale udviklingsmuligheder for alle børn, med udgangspunkt i det enkelte barns ressourcer og behov.

Dagtilbuddets læringsmål for børn med særlige behov:

Vi arbejder bevidst med, at det altid er de voksnes ansvar, at skabe den gode udvikling, og der kun vil ske en ændring hos barnet, hvis den voksne ændrer handling.

Barnet kan aldrig alene eller af sig selv, skabe den gode udvikling. Dvs. hvis vi oplever et barn i en udsat position laver vi ofte sammen med forældrene en handleplan, som muliggør at barnet kan deltage i fællesskabet og have samme udviklingsmuligheder.

Fx hvis et barn har svært ved at sidde stille og udefra set virker forstyrrende, kan en kuglepude, en dims at sidde med i hænderne, en hånd i ryggen, sidde tæt ved en voksen, gøre det muligt for barnet at føle sig inkluderet på lige fod med de andre.

2.3 ARBEJDET MED LÆRINGSMÅL FOR METODER OG AKTIVITETER TIL INKLUSION

Dagtilbuddets metoder og aktiviteter til inklusion:

Det er Dragør Kommunes målsætning, at der skal skabes en rød tråd i barnets liv gennem samarbejde mellem forskellige dagtilbud og mellem dagtilbud og skole. De kompetencer barnet har opnået i sit nuværende dagtilbud, skal det kommende dagtilbud og skole bygge videre på sammen med forældrene og barnet.

Vi graduerer altid vores pædagogiske indsatser efter barnets kunnen og formåen. Vi graduerer altid fællesskabets størrelse ud fra den kontekst vi byder børnene ind i. Vi arbejder med børnemassage, fri for mobberi, helteskole, og afslapningsstunder, som en del af barnets hverdag.

Vi arbejder løbende med Relationskompas og stjernestunder, der sikrer at personalet tager ansvar for relationen til hvert barn, hvis den har brug for at blive styrket.

Vi udarbejder ofte sammen med forældrene en "SMITTE" model ud fra de udfordringer, der kan være for os eller forældrene, ift. at styrke barnet bedst muligt. Alle voksne rundt om barnet er nødt til at justere sig.

2.4 ARBEJDET MED LÆRINGSMÅL FOR SPROGINDSATSEN

Kommunens fastsatte overordnede sprogindsats:

I Dragør Kommune arbejder vi målrettet med udviklingen af den sprogpædagogiske praksis. Alle 3-årige børn sprogscreenses, og vi tilbyder støttepædagoger med sprogfaglig viden. De sprogfaglige støttepædagoger har til opgave at understøtte sprogarbejdet i daginstitutionerne.

Dagtilbuddets sprogindsats:

Vi arbejder med "principperne" for understøttende sprogstrategier, som skaber læringsmiljøer for børnenes sproglige udvikling.

Vi arbejder systematisk med dialogisk læsning, som pædagogisk værktøj.

Vi har fokus på børnenes verbale og nonverbale kommunikation, ved at være nærværende, lyttende og interesseret voksne.

Vi synger sange og bruger fagter i samlingen.

Vi italesætter det vi gør og det der skal ske, samt hjælper børnene med at sætte ord på deres følelser og give plads til deres respons.

Vi samarbejder på tværs af stuer og aldersgrupper.

Vi arbejder med sproggrupper med målrettet fokus på det enkelte barns udfordringer, i samarbejde med forældrene.

Vi opfordrer hvert barn til at udtrykke sig, også selvom barnet ikke har nogen ord endnu, vi oplever derved en stor progression i barnets initiativ til at sige noget selv, både i et meget lille fællesskab, men også senere i det store fællesskab fx stå på børnescenen og optræde med en sang.

Vi er meget bevidste om, at vi derved lader barnet " stå lidt på tæer" for at udvikle deres robusthed og styrke deres selvværd.

2.5 ARBEJDET MED OVERGANGE OG SAMMENHÆNG

Kommunens fastsatte arbejde med overgange:

Overgangen fra børnehave til SFO og skole skal af børn og forældre opleves som tryk, glidende og sammenhængende. Vi arbejder med en fælles drejebog på tværs af dagtilbud, SFO og skole samt 'Den Røde Tråd' som er en strategi for samarbejdet om børnenes overgange.

Dagtilbuddets arbejde med overgange og sammenhæng:

I vores institution starter vi meget tidligt med at skabe sammenhænge både i barnets liv og for barnet. Strukturen er genkendelig på de forskellige stuer. Hele dagen er sammenhængende og barnet skal opleve, at der er så få opbrud som muligt.

Vi arbejder allerede fra det lille vuggestuebarn begynder i institutionen, i at skabe meningsfulde overgange, dvs. vi sammensætter børnegrupper både ud fra venskaber, interesser, udfordringer, læringstemaer, som fortsætter i børnehaven.

Strukturen og pædagogikken, er genkendelig fra barnet starter i Køjevænget til det går ud, dog ændrer niveauet og kravene ift. barnets alder sig.

Vi gør meget ud af at holde overleveringssamtaler både fra vuggestuen til børnehaven, men også fra børnehaven til SFO. Hvilket, kan være med til også at gøre forældrene mere trygge i de overgange der sker for deres barn.

Vi ser altid forældrene som en vigtig medspiller, som har meget vigtig viden om deres barn, viden vi skal og kan bruge i at skabe den bedste overgang for barnet.

Fx Kan det lille vuggestuebarn have brug for, at blive puttet på en hel særlig måde.

Fx Kan børnehavebarnet have brug for ekstra tid til at spise sin mad

2.6 METODER OG AKTIVITETER I ARBEJDET MED OVERGANGE OG SAMMENHÆNG

Dagtilbuddets metoder og aktiviteter for arbejdet med overgange og sammenhæng:

I Køjevænget arbejder vi med den røde tråd i barnets institutionsliv. Derfor er de pædagogiske rutiner og strukturer i hele Køjevænget genkendeligt for børnene, igennem hele deres tid i Køjevænget.

Det vil sige:

- Vi har samme struktur for vores samlinger, med puder til alle børn.
- Vi har dialogisklæsnings kurve på alle stuer
- Vi har venskabsgrupper, som skifter hver 3. måned
- Vi har åbne og lukke tid sammen, på tværs af huset
- Vi besøger hinandens stuer med madpakker, de store går på SFO besøg
- Vi har mange søskende, som giver mulighed for fælles tid og oplevelser sammen.
- Vi har makkere i børnehaven, som hjælper hinanden, både når man er ny eller i hverdagen.
- Vi har fælles legeplads, som er opdelt legezoner og læringsmiljøer.
- Vi har fællessang for alle børn og fællesfrokoster i venskabsgrupper.
- Vi holder altid overleveringssamtaler sammen med forældrene, i de gruppe skift barnet har.
- Vi arbejder med "fri for mobberi" i hele huset
- Vi inviterer både bedsteforældre, forældre, søskende og andre institutioner ind for at se vi optræder for dem.

Illustration 3

3 PRIORITERING, DOKUMENTATION OG EVALUERING AF ARBEJDET MED DE SEKS LÆREPLANSTEMAER

3.1 FAKTA OM INSTITUTIONEN

Dagtilbuddets beskrivelse:

Køjevænget er en integreret institution for børn i alderen 0-6 år. Institutionen blev åbnet i juni 2007. Køjevænget er normeret til 150 børn med en fordeling på 50 vuggestuebørn og 100 børnehalebørn, vi er opdelt i vuggestue, børnehave og førskolegruppe. Vi ligger stor vægt på at vi er et integreret hus, derfor arbejder vi i hverdagen meget på tværs i huset og i venskabsgrupper.

Køjevænget har en kultur der bygger på traditioner og pædagogiske principper, som tilsammen skaber vores værdigrundlag. Ud fra dette værdigrundlag, evaluerer og udvikler vi løbende Køjevængets pædagogik.

Vi er som personalegruppe, blandet både i alder og køn, uddannet pædagoger og medhjælpere. Vi er en gruppe som lægger stor vægt på det gode psykiske arbejdsmiljø, og sørger for vi alle har det lige godt. Vi har alle været her i mange år, vi står aldrig i stampe ift. til egen eller husets udvikling, og vi holder meget af sjov og spas, samtidig med vi sætter barren meget højt ift. til fagligheden.

Vi har en forventning om, at alle der træder ind i vores hus, vil det gode samarbejde og den åbne kommunikation. Vores motto er: "Gå altid til den der kan hjælpe"

3.2 PRIORITERING - LÆREPLANER

Under udarbejdelsen af pædagogiske læreplaner er følgende prioritering af de enkelte læreplanstemaer angivet:

	Fordeling i %
Alsided personlig udvikling	30,0
Sociale kompetencer	20,0
Sproglig udvikling	20,0
Krop og bevægelse	10,0
Naturen og naturfænomener	10,0
Kulturelle udtryksformer og værdier	10,0

Kommentar

De næste 2 år, arbejder vi med læringstemaer som overordnet handler om barnets dannelsesproces, med særlig fokus på robusthed og selvhjulpethed.

Vi arbejder med læringstemaer 3 måneder af gangen som fx Cirkus, Vores By, Kunstens Verden, Bøgernes Verden, hvilket gør vi har mere fokus på nogen af læreplanstemaerne end andre. Fx ved "Vores By" vil vi have større fokus på natur og naturfænomener. Overordnet set, vil vi komme igennem alle 6 læreplanstemaer, dette vil vi sikre ved løbende at evaluere.

3.3 VÆRKTØJER TIL DOKUMENTATION

Under udarbejdelsen af pædagogiske læreplaner er det angivet, at følgende værktøjer særligt benyttes til dokumentation af arbejdet med læreplanerne:

- Læringshistorier
- Praksisfortællinger
- Foto
- Video
- Barnets bog
- Iagttagelser/observationer
- Børneinterview
- Fernisering
- Dokumentationstavler, ift læringstemaerne
- Børneintra

3.4 METODER TIL EVALUERING

I forbindelse med udarbejdelsen af læreplanerne er det angivet, at der er benyttet følgende metoder til at evaluere arbejdet med læreplanerne:

- TRAS
- LP
- Kompetencehjulet
- SMTTE
- Læringshistorier
- Relationsskema
- "Tegn på læring"
- Dokumentationstavler
- Hjernen & Hjertet

3.5 DAGTILBUDETS ANVENDELSE AF EVALUERING TIL UDVIKLING AF DEN PÆDAGOGISKE PRAKSIS

I forbindelse med udarbejdelsen af læreplanerne er det angivet, hvordan evalueringer skal anvendes til udvikling af den pædagogiske praksis:

Den pædagogiske læreplan har til hensigt at bruges som led i den refleksion og de diskussioner om det pædagogiske arbejde, der hele tiden finder sted blandt det pædagogiske personale.

Evalueringen bliver brugt til at justere og udvikle vores pædagogiske praksis, samt øge vores opmærksomhed på vores succeser og vores blinde pletter, som skal have fornyet opmærksomhed.

Dette gør vi både i dagligdagen, på personalemøder og personaleweekender, hvor vi kan få mulighed for fordybelse og igangsætte nye tiltag.

Illustration 4

4 MÅLSÆTNINGER FOR DE ENKELTE LÆREPLANSTEMAER

4.1 ALSIDIG PERSONLIG UDVIKLING

SAMMENHÆNG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende fokus for jeres arbejde (sammenhæng) med alsidig personlig udvikling angivet:

Vores fokus for arbejdet med barnets alsidige personlige udvikling er først og fremmest at skabe små "hele" mennesker.

Vi betragter, barnet som et lille menneske, en person, der betragtes som værende unik, som både hjemmet og vi er med til at påvirke.

Derfor er det vigtigt for os, at skabe en rød tråd mellem hjem og institution, hvor vi går i samme retning og giver barnet de bedste, mest udviklende og passende udfordringer og muligheder med på vejen.

Vores fælles fokus er, at barnet skal opnå en følelse af selvværd og robusthed, som vil gøre muligheden for læring tilstede og derved udvikle barnet.

MÅLSÆTNING OG TEGN

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende overordnede mål for arbejdet med alsidig personlig udvikling angivet:

Dagtilbuddets overordnede mål:

Vores mål for barnets alsidige personlige udvikling er, at barnet får kendskab til sig selv, da det er en fundamental del af barnets muligheder for læring. Vi ønsker at de bliver i stand til at håndtere egne, og andres følelser, samt skabe parathed og bevidsthed, der gør det muligt for barnet at begå sig i omverdenen.

Vi ønsker, at barnet får styrket sin identitet, selvopfattelse, selvoplevelse og selvtillid, da det er vigtige elementer for barnets generelle udvikling og mulighed for at tilegne og lære sig nye ting.

Følgende tegn på læring hos børnene blev formuleret:

1. Tegn: At barnet viser glæde over de voksne
2. Tegn: At barnet reagerer på sine omgivelser og selv prøver at efterligne og kommunikere.
3. Tegn: At barnet er i en kontinuerlig udvikling i forhold til nærmeste udviklingszone
4. Tegn: At barnet lærer at sige sin mening og udtrykke følelser, meninger og fortælle om egne oplevelser.
5. Tegn: At barnet viser mod til at øge niveauet i det som barnet mestrer.
6. Tegn: At barnet viser mod til at blive bedre til det, som barnet ikke mestrer på nuværende tidspunkt.

TILTAG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner blev følgende tiltag i arbejdet med alsidig personlig udvikling angivet:

1. Tiltag: Som personale skal vi være opmærksomme på at se børnenes forskelligheder, samt give plads til det enkelte barn og lade dem lære af egne erfaringer.

2. Tiltag: Give børnene en oplevelse af, at de selv kan løse forskellige opgaver i forhold til dem selv, ved at inddrage dem i de daglige gøremål.
3. Tiltag: Tage udgangspunkt i det enkelte barns udviklingsniveau.
4. Tiltag: Hvis børnene skal behandles ens, er vi nødt til at behandle dem forskelligt.
5. Tiltag: Arbejde med at børnegruppen lærer at acceptere forskellighed, så vi derigennem skaber respekt for, at vi er forskellige.
6. Tiltag: Vi arbejder med at være opmuntrende og anerkendende overfor barnet, samt møder barnet med positive forventninger og reaktioner.

4.2 SOCIALE KOMPETENCER

SAMMENHÆNG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende fokus for jeres arbejde (sammenhæng) med sociale kompetencer angivet:

Vores fokus i forhold til de sociale kompetencer, er at barnet får styrket dem, da vi betragter dem som en vigtig del af barnets mulighed for læring. Vi arbejder med dannelse af venskaber, hvor vi sætter fokus på omsorg, respekt, og nærvær.

Vi vil introducere børnene for glæden ved at deltage i sociale sammenhænge, vi vil gøre børnene opmærksomme på den enkeltes betydning for gruppen, og for den enkelte. Ved altid at opdele børnene i differentieret børnegrupper, giver vi mulighed for barnet, både at spejle sig, og se op til en, der kan noget andet end en selv.

Vi inddrager barnet i fællesskabet, på det enkelte barns betingelser og muligheder, med respekt for barnets integritet og medbestemmelse.

Vi vil udvikle barnets empatiske evner, sådan at det bliver i stand til at sætte sig i andres sted og støtte andre.

MÅLSÆTNING OG TEGN

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende overordnede mål for arbejdet med sociale kompetencer angivet:

Dagtilbuddets overordnede mål:

At børnene lærer at indgå i sociale relationer igennem leg og planlagte aktiviteter, barn/barn og barn/voksen.

Følgende tegn på læring hos børnene blev formuleret:

1. Tegn: At barnet viser interesse i at deltage i sociale sammenhænge
2. Tegn: At barnet deltager aktivt i samlinger og hverdagsrutiner
3. Tegn: At barnet udviser glæde, ked-af det hed og vi kan trøste og opmuntre dem på ny.
4. Tegn: At barnet har lyst til at kommunikere med følelser, lyde, latter, gråd og ord
5. Tegn: At barnet viser interesse for at etablere kontakt til andre børn
6. Tegn: At barnet udtrykker egne behov og grænser gennem mimik og kropssprog
7. Tegn: At barnet er tryk blandt kendte børn og voksne

TILTAG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner blev følgende tiltag i arbejdet med sociale kompetencer angivet:

1. Tiltag: Skabe gode muligheder for barnets leg
2. Tiltag: Skabe situationer hvor barnet glædes over at være sammen med andre og føler et fællesskab fx samling
3. Tiltag: Sørge for et positivt sprog og en respektfuld omgangstone
4. Tiltag: Opfordre barnet til at løse opgaver sammen, og hjælpe hinanden
5. Tiltag: Hjælpe barnet til at udvise omsorg og respekt for hinanden
6. Tiltag: Skabe mulighed for at deltage i venskabsgrupper på tværs af huset
7. Tiltag: Opfordre barnet til at komme med forslag til løsninger til konflikter eller problemstillinger

4.3 SPROGLIG UDVIKLING

SAMMENHÆNG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende fokus for jeres arbejde (sammenhæng) med sproglig udvikling angivet:

I vores arbejde med sprog, arbejder vi både med kropssprog, verbalt, nonverbalt, billedsprog m.m. Med andre ord arbejder vi med flere del-sprog ad gangen, ved at være nærværende og lyttende voksne. Vi arbejder med understøttende sprogstrategier, fx UGLE og 5 turtagninger. Vi understøtter barnet så tidligt som muligt, og opmuntrer barnet til at gøre sig forståelig. Vi arbejder med, at de voksne er tydelige og nuanceret i deres ordforråd, såvel kropsligt som verbalt.

Vi arbejder systematisk med dialogisk læsning, som pædagogisk værktøj.

Vi italesætter det vi gør og det der skal ske, samt hjælper børnene med at sætte ord på deres følelser og give plads til deres respons.

Vi arbejder med sproggrupper med målrettet fokus på det enkelte barns udfordringer, i samarbejde med forældrene.

MÅLSÆTNING OG TEGN

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende overordnede mål for arbejdet med sproglig udvikling angivet:

Dagtilbuddets overordnede mål:

At barnet lærer at aflæse og forstå, både de verbale og nonverbale signaler, sådan at de lærer at skabe positiv kontakt til andre mennesker.

At barnet udvikler alderssvarende sprog, begreber, kropssprog, ordforråd og dialog. Så det derved bliver bedre til at mestre sproget på en hensigtsmæssig måde.

Følgende tegn på læring hos børnene blev formuleret:

1. Tegn: Barnet har lyst til at udtrykke sig, også selvom barnet ikke har nogen ord endnu.
2. Tegn: At vi oplever progression i barnets sprog, både ved brug af lyde, kropssprog og fagter
3. Tegn: At barnet udviser, glæde, vrede og bruger kropssprog
4. Tegn: At barnet viser lyst til selv "at læse bøger", og synge fagtesange på eget initiativ

5. Tegn: At barnet bruger sit sprog alderssvarende, og kan forholde sig både til omverden og sig selv
6. Tegn: At barnet kan sætte ord på oplevelser, følelser og handlinger

TILTAG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner blev følgende tiltag i arbejdet med sproglig udvikling angivet:

1. Tiltag: Vi opfordrer og opmuntrer hvert barn til at udtrykke sig, også selvom barnet ikke har nogen ord endnu
2. Tiltag: Vi lader barnet " stå lidt på tæer" for at udvikle deres robusthed og styrke deres selvværd.
3. Tiltag: Vi stimulerer barnets sprogudvikling gennem bøger, sange og dialog
4. Tiltag: Vi er rollemønstre for børnene, ved at bruge sproget anerkendende, ved bl.a. at være sjove, glade og fjollet voksne
5. Tiltag: Vi bruger de understøttende sprogstrategier og dialogisk læsning i hverdagen
6. Tiltag: Vi opdeler altid barnet i en mindre gruppe, og tilrettelægger pædagogikken, efter barnets kunnen og formåen.
7. Tiltag: Vi arbejder med barnet i en sproggruppe, hvis det kommer barnet til gode

4.4 KROP OG BEVÆGELSE

SAMMENHÆNG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende fokus for jeres arbejde (sammenhæng) med krop og bevægelse angivet:

I vores arbejde med krop og bevægelse, vil vi gerne se at barnet får kendskab til sin egen krop og brug af denne. Vi vil arbejde med barnets identitet, forståelse af egen kropps indre og ydre, bevægelsesmuligheder og sanselighed.

Vi udfordrer barnets motoriske færdigheder, sådan at det bliver i stand til at deltage i fx af -og påklædning. Barnet skal gøres tryk i sin omverdenen, sådan at det tør bruge sin krop aktivt.

Vi opmuntrer barnet til at bevæge sig så meget som muligt og støtter barnet i at være selvhjulpne, og samtidig også vil hjælpe sin ven.

Vi tager udgangspunkt i det enkelte barns fysiske formåen, og opfordrer til deltagelse i det omfang det er muligt.

MÅLSÆTNING OG TEGN

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende overordnede mål for arbejdet med krop og bevægelse angivet:

Dagtilbuddets overordnede mål:

Barnet skal have mulighed for at udvikle sine motoriske færdigheder og sanser, samt styrkes i sin kroppsbevidsthed.

Vi forsøger at gøre barnet nysgerrig, på kroppens reaktioner, på baggrund af såvel fysiske, som psykiske påvirkninger. Så det blandt andet bliver trygt ved elementskift. Fx at kunne bevæge sig fra stuen til legepladsen, på eget initiativ.

Følgende tegn på læring hos børnene blev formuleret:

1. Tegn: At barnet bliver fortrolig med sin egen krop og dens reaktioner, og udviser glæde
2. Tegn: At barnet "tør" give sin ven massage
3. Tegn: At barnet er aktivt deltagende, og selv spørger efter elementerne fx faldskærm
4. Tegn: At barnet "tør" bevæge sig i hele huset og rundt på legepladsen
5. Tegn: At barnet lærer at mærke efter om det er forpustet, træt eller sveder etc.
6. Tegn: At barnet øver sig ved at kopiere sin ven, på små hverdagsopgaver
7. Tegn: Vi oplever at barnet, bliver god til at trøste

TILTAG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner blev følgende tiltag i arbejdet med krop og bevægelse angivet:

1. Tiltag: Vi laver børnemassage, hvor vi bl.a. ser på ansigtsudtryk i spejle
2. Tiltag: Vi har rytmik grupper, hvor vi har fokus på at barnet er aktivt med forskellige elementer
3. Tiltag: Vi lærer barnet om kroppens behov for vekslende mellem fysisk aktivitet og afslapning.
4. Tiltag: Vores hus og legeplads er indrettet med motoriske udfoldelsesmuligheder, bl.a. balancebane, klatrevæg
5. Tiltag: Vi skifter ofte imellem at sidde på puder og stole, vi har gulvvarme i hele huset.
6. Tiltag: Vi har fokus på, at dem man rør ved, driller man ikke, vi lærer barnet at trøste sin ven
7. Tiltag: Vi hjælper barnet, til at mærke efter, ift. årstider og tøj
8. Tiltag: Vi er ude hver dag, og giver derved barnet mulighed for at spejle sig i et større barn

4.5 NATUR OG NATURFÆNOMENER

SAMMENHÆNG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende fokus for jeres arbejde (sammenhæng) med naturen og naturfænomener angivet:

I arbejdet med natur og naturfænomener, fokuserer vi på at barnet lærer respekt og anerkendelse for naturen, og lærer at færdes fortroligt i den, fx hvordan kommer barnet ned af en høj bakke.

Vi ligger vægt på, at barnet kommer ud i den friske luft hver dag, og giver plads til fordybelse fx hvis vi ser en regnorm.

Når vi undres over noget eller barnet bliver nysgerrig på et særlig insekt, søger vi viden sammen med barnet.

Vi sikrer at barnet får oplevelser, udfordringer og erfaringer omkring arbejdet med natur og naturfænomener, igennem leg, eksperimenter, fordybelse og sammenhæng.

Vi udforsker nærmiljøet og de forskellige vejr skift der sker.

MÅLSÆTNING OG TEGN

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende overordnede mål for arbejdet med natur og naturfænomener angivet:

Dagtilbuddets overordnede mål:

Barnet, gennem sine sanser bliver fortrolig med naturen, og dens forandring gennem årstidernes skiften.

Barnet tager initiativ til at udforske uderummet fx ved at hoppe i vandpytter, plukke blomster og finde regnorme.

Barnet, skal have kendskab til og respekt for naturen, samt videreudvikle deres viden og få pirret deres nysgerrighed

Følgende tegn på læring hos børnene blev formuleret:

1. Tegn: At barnet viser glæde ved at komme ud i al slags vejr
2. Tegn: At barnet er i stand til selv at tage initiativer til at gå i gang med fx påklædning
3. Tegn: At barnet genkender sin plante, og har lyst til at passe på den.
4. Tegn: At barnets garderobe indeholder tøj, så det altid kan komme ud
5. Tegn: At barnet genkender fx indianerstien, og bliver nysgerrig på dyr vi ser på vejen
6. Tegn: At barnet finder glæde ved at sidde om bålet med sine venner
7. Tegn: At barnet tør udforske legepladsens læringsmiljøer, efter egen formåen

TILTAG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner blev følgende tiltag i arbejdet med natur og naturfænomener angivet:

1. Tiltag: Vi er ude i al slags vejr.
2. Tiltag: Vi hjælper barnet med at mærke efter hvilken slags tøj det skal have på
3. Tiltag: Vi har plantedag, sammen med bedsteforældre
4. Tiltag: Vi opfordrer forældrene til at der er tøj til barnet til al slags vejr, fx regntøj
5. Tiltag: Vi bruger / taler om nærområdet, hvor der er strand, skov, eng, dyr eller lufthavnen
6. Tiltag: Vi italesætter over for børnene, at vi sammen skal passe på dyr og natur
7. Tiltag: Vi har båldegn sammen med børnehaven
8. Tiltag: Vi har indrettet legepladsen i læringsmiljøer fx har vi en båd, som "ligger i havet"

4.6 KULTURELLE UDTRYKSFORMER OG VÆRDIER

SAMMENHÆNG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende fokus for jeres arbejde (sammenhæng) med kulturelle udtryksformer og værdier angivet:

I arbejdet med de kulturelle udtryksformer og værdier arbejder vi med at give barnet mulighed for at kunne tilegne sig viden om og mulighed for at stifte bekendtskab med kulturens mange dele fx musik, billedkunst, litteratur, it og computer. Vi er et hus med mange traditioner, både ved højtider og byens skikke. Fx ved påske triller vi æg.

Vi udnytter at vi bor i en by med mange kulturelle tilbud. Vi er bevidste om, at vi er rollemodeller og udviser respekt for forskelligheder. Derudover ser vi forskellighederne som en styrke og værdien i, hvad disse kan tilføre vores kultur i huset og i nærmiljøet.

MÅLSÆTNING OG TEGN

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende overordnede mål for arbejdet med kulturelle udtryksformer og værdier angivet:

Dagtilbuddets overordnede mål:

- At barnet stifter bekendtskab med vores traditioner og lærer vores nærmiljø at kende.
- At barnet stifter bekendtskab med forskellige materialer og stilarter, fx dans og musik
- At barnet får en forståelse og respekt for forskellen for egen og andres kultur, normer og værdier
- At barnet, bliver introduceret for kulturbestemte sange/sangere
- At barnet kan fremvise egne og fællesskabte kunstværker til ferniseringer

Følgende tegn på læring hos børnene blev formuleret:

1. Tegn: Barnet viser glæde ved afholdelse af traditionsbestemte aktiviteter på tværs af huset
2. Tegn: Barnet soler sig på denne særlige dag, og får styrket sit selvværd
3. Tegn: Barnet er meget aktivt deltagende i "Kunstens verden"
4. Tegn: Barnet bruger meget gerne sin egen bamse, til at putte, trøste eller sove med
5. Tegn: Barnet bliver fortrolig med at optræde for andre og vokser af det.
6. Tegn: Vi oplever at alle børn synger med og er meget aktive, fx ved vores Fællessang
7. Tegn: Vi oplever barnet udviser stolthed og genkendelig ved egne kunstværker

TILTAG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner blev følgende tiltag i arbejdet med kulturelle udtryksformer og værdier angivet:

1. Tiltag: Vi holder jul, påske, pinse, fastelavn, Fællessang, Gradueringsfest, Fællesfrokoster
2. Tiltag: Vi fejrer hvert barns fødselsdag, så det føler sig helt unikt på denne dag
3. Tiltag: Vi går i dybden igennem vores læringstema "kunstens verden" med forskellige materialer
4. Tiltag: Vi arbejder med Mary Fondens "Fri for mobberi"
5. Tiltag: Vi arbejder med Heltetræning og MGP
6. Tiltag: Vi synger egen produceret sange fx Køjvængets sang eller andre sangskatte fx Kim Larsen
7. Tiltag: Vi arbejder med at udstille børnenes kunstværker

Illustration 5

5 ARBEJDET MED ET GODT BØRNEMILJØ SOM EN INTEGRERET DEL AF DET PÆDAGOGISKE ARBEJDE

5.1 ARBEJDET MED ET GODT BØRNEMILJØ

Under udarbejdelsen af pædagogiske læreplaner er arbejdet med børnemiljøet beskrevet med følgende ord:

Dagtilbuddets beskrivelse:

I Børneinstitutionen Køjvænget har vi valgt at bruge både børne- og vokseninterviews som en metode til at se på børnemiljøet ud fra børnenes perspektiv og til at inddrage børnene i arbejdet med børnemiljøet.

Vi arbejder løbende på at udvikle børnemiljøet med fokus på indretning, farver og brugbare og meningsfulde rum og redskaber, både inde og ude.

Vi arbejder med børnefællesskaber, både i mindre og større grupper, og har ligeledes fokus på børnenes venskaber eller søskende relationer, både på tværs ift. alder og kompetencer.

Vi griner og har det sjovt sammen med børnene

5.2 ARBEJDET MED BØRNEMILJØVURDERINGER

Under udarbejdelsen af pædagogiske læreplaner er anvendelsen af børnemiljøvurderinger til at skabe inkluderende læringsmiljøer beskrevet med følgende ord:

Dagtilbuddets beskrivelse:

Vi arbejder altid fokuseret på hvad barnet kan og har brug for. Vi arbejder altid på at sammensætte grupper, i inkluderende læringsmiljøer, så det bliver meningsfuldt for barnet.

Vi arbejder systematisk med at skabe stjernestunder for hvert barn og evaluerer hvad der virker, og hvad der kan ændres, til barnets bedste.

6 AFSLUTNING

I perioden april 2017 til og med marts 2019 fortsætter vi med at arbejde med læringstemaer over en periode på tre måneder af gangen.

Vi tror på, at dette skaber større mulighed for fordybelse, mere læring, mere ro, flere oplevelser og bedre sammenhænge for både børn og personale.

I arbejdet med vores læringstemaer tilgodeser vi de seks læreplanstemaer:

Alsidige personlige udvikling, Sociale kompetencer, Sproglig udvikling, Krop og bevægelse, Naturen og naturfænomener samt kulturelle udtryksformer og værdier.

Vi vil ligeledes igennem de pædagogiske aktiviteter og de pædagogiske rutiner have fokus på barnets dannelse, robusthed og selvhjulpenhed.

Dette mener vi er vigtige elementer i forhold til at skabe det "hele" unikke barn. Vi er meget opmærksomme på ikke at fratage et barn kompetencer, men at vi skal understøtte barnet i alt, hvad det øver sig i.

Hjernen&Hjertet

Hjernen&Hjertet er et IT-system, som Rambøll har udviklet til at understøtte arbejdet med udvikling og dokumentation af kvalitet i dagtilbud.

Systemet hedder "Hjernen&Hjertet", fordi det forener den logisk-rationelle "hjerneaktivitet" det er at måle og dokumentere kvalitet, med den "hjerteraktivitet", det er at levere kvalitet i samværet med vores fælles børn.

Hjernen&Hjertet samler oplysninger fra de pædagogiske læreplaner, oplysninger til pædagogisk tilsyn, "Dialogprofiler" til brug i forbindelse med forældresamtalerne og andre oplysninger om den pædagogiske kvalitet.

Oplysninger fra alle disse forskellige dokumentationsopgaver, suppleret med kommunale nøgletal gør det muligt gennem Hjernen&Hjertet at give alle et bedre overblik over kvaliteten i det pædagogiske arbejde.

Du kan læse mere om Hjernen&Hjertet på hjemmesiden: **www.hjernenhjertet.dk**